

LSV- TIEDOTE

Vol 35, 2017 n:o 4

Lääkäriin sosiaalinen
vastuu

*Nobelin
rauhanpalkinto
2017 ICAN:ille!*

LSV
35 v.!

TÄSSÄ NUMEROSSA

- s. 3 *Pääkirjoitus*
- s. 4 *Puheenjohtajalta*
- s. 6 *Asiantuntija Meri Larivaara*
- Politiikka:*
- s. 8 *Terveyslobbaus*
- s. 12 *Health Action International*
- Kehitysyhteistyö:*
- s. 15 *Tansania*
- s. 19 *Kehy-seminaari*
- s. 20 *Tuberkuloosityö Somaliassa*
- Rauha:*
- s. 23 *ICAN sai Nobelin*
- s. 25 *Syyrian terveydenhuolto*
- s. 27 *Tulevat tapahtumat*
- s. 28 *Syyskokouskutsu*

LSV-TIEDOTE 4/2017 ISSN 0780-119X (Painettu) ISSN 2342-3404 (Verkkajulkaisu) Vol 35, n:o 4
Julkaisija: Lääkärin sosiaalinen vastuu ry Vastaava toimittaja: Salla Nazarenko
Taitto: Heidi Nurmi Kannen kuva: ICAN, Clare Conboy

**TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN**

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
LÄKÄRES SOCIALA ANSVAR

ONNEKSI OLKOON!

Vuoden viimeinen LSV-tiedote kootaan juhlatunnelmissa. Kansainvälinen verkosto ICAN saa tänä vuonna Nobelin rauhanpalkinnon ydinasevastaisesta työstään. Verkoston kumppanijärjestönä LSV nostaa maljan Nobelille jo toista kertaa, IPPNW:n vuonna 1985 saamaa rauhanpalkintoa muistellen. Kansainvälinen rauhantyö on tuottanut konkreettista tulosta YK:n ydinasekieltosopimuksen muodossa, ja Nobel-komitea on tunnustuksellaan nostanut aiheen näkyvyyttä mediassa merkittävästi.

LSV:n ja Transparency Suomi ry:n julkaisu "Lobbaus, valta ja kansanterveys – eurooppalainen näkemys" sai lämpimän vastaanoton. Julkaisu on saatavilla veloituksetta sähköisessä ja paperisessa muodossa, lisätietoja sivulla 8.

Kehitysyhteistyön osalta saamme yhteenvedon Tansaniassa toteutetusta taide- ja seksuaaliterveystyöpajasta. Lisäksi saamme kurkistaa Somalian tuberkuloosilaboratorioihin, joissa LSV on tehnyt pitkäjänteistä työtä diagnostiikan ja hoidon kehittämiseksi jo yli kymmenen vuoden ajan.

Lopuksi meillä on suuri ilo kutsua Sinut juhlimaan kanssamme LSV:n 35-vuotista toimintaa 9. joulukuuta Rauhanasemalla (kutsu takakannessa). Toivotavasti näemme siellä – jos emme, niin toivotan oikein hyvää joulua ja rauhalista uutta vuotta!

Line Kurki

PUHEENJOHTAJALTA

---

*Onnea onnea onnea kaikille LSV:läisille.
Olemme nobelisteja kaikki tyynni. Jotkut jopa toista kertaa.
Lisäksi ICAN:lla on erityinen Suomi-yhteys.*

ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) sai tämän vuoden Nobelin rauhanpalkinnon. LSV on yksi ICAN:n suomalaisista kumppanijärjestöistä, joten tämä Nobel kuuluu meille kaikille.

Sen lisäksi, että LSV:n kansainvälinen kattojärjestö IPPNW on alun perin ideoinut ja tehnyt aloitteen ICAN:n perustamiseksi (hyvä me lääkärit), tehtiin tuo päätös juuri Suomessa, Rauhanasemalla. Kansainvälisen ilmapiirin kiristyttyä ja ydinsulkusopimuksen osoittauduttua yhä tehottomammaksi syntyi IPPNW:n piirissä 2000-luvun alussa ajatus uuden laajapohjaisen ydinaseiden vastaisen liikkeen synnyttämisestä. Malesialainen Ron McCoy keksi ICAN:in nimen, ja IPPNW:n maailmankongressissa Helsingissä 2006 Tilman Ruff ja LSV:n australialainen sisarjärjestö tekivät aloitteen ICAN:n perustamisesta. Loppu on historiaa.

Kati Juva ja Lääkärit Ydinsotaa Vastaan –toimikunnan puheenjohtaja Ole Wasz-Höckert IPPNW:n kongressissa Budapestissä 1985

Mutta tämä ei siis ole edes LSV:n ensimmäinen Nobel! IPPNW sai Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 1985. Tuolloin nimenomaan lääkärijärjestö oli tuonut selkeästi sekä päättäjien että yleiseen tietoisuuden voimakkaan viestin, ettei ydinhyökkäykseen voi varustautua eikä ydinsotaa voi voittaa. Lääkärit ja terveydenhuoltojärjestelmä ovat täysin kyvyttömiä auttamaan ydinpommin uhreja. Tällä viestillä oli aikanaan merkittävä vaikutus ydinaseriisuntaan. Mihail Gorbatšov on kirjoittanut myöhemmin, että juuri lääkärien liike sai hänet ymmärtämään ydinaseiden mielettömyyden ja käyttökelvottomuuden.

Nostan siis moninkertaisen maljan ICAN:lle, IPPNW:lle ja LSV:lle. Olen ylpeä koko jengistä ja nöyrä ja kiitollinen tästä palkinnosta. Nyt on aika juhlia, vaikka työ jatkuukin.

Kati Juva

Kati Juva Helsingissä sinä iltana kun ICAN:in Nobel-palkinto julkistettiin

HYVYYDESTÄ, PAHUUDESTA JA VASTAKKAINASETELUSTA

”Kaikki ihmiset ovat hyviä. Jokaisessa ihmisessä on todellinen minuus, ydin, jossa ovat hänen tunteensa, tarpeensa, lahjansa, arvonsa ja tahonsa. Matkan varrella ihminen voi kadottaa yhteyden ytimeensä.” Tämä ote Tommy Hellstenin Aamulehdessä 29.8.2017 julkaisemassa tekstissä havahtutti minut selaillessani laiskasti kännykän ruudulta linkkejä toisensa perään.

Että joku kiteytti niin selkeästi ja kirkkaasti sen, mihin minäkin uskon ja minkä olen tuntenut todeksi potilastyössä erityisesti psykiatrialla ja päihdepalveluissa. Sen, mikä on kytenyt mieleni pohjalla monissa kohtaamissani vastakkainasetteluissa.

Tänä syksynä teksti pysäytti minut erityisesti Turun torin puukotusten vuoksi. Olin käynyt hivenen kiivasta mielipiteidenvaihtoa facebookissa siitä, onko Turun puukotukset tehnyttä nuorta turvapaikanhakijamiestä kohtaan lupa tuntea sääliä. Olin keskustelussa säälivä osapuoli.

En halua millään muotoa vähätellä uhrien, heidän omaistensa ja kaikkien tapahtumien kanssa kosketuksissa olleiden tuskaa. Mutta tapahtumia seuranneen ensimmäisen vuorokauden some-keskustelun jälkeen mieleeni hiipi mielikuva epätoivoisesta nuoresta miehestä, joka on pahasti kadottanut elämänsä suunnan ja kosketuksen omaan itseensä. Järkyttävän tekonsa jälkeen hän oli muuttumassa pahuuden ruumiillistumaksi sen sijaan, että eritasoisissa keskusteluissa olisi tunnistettu hänen elämänsä umpikuja, jossa vaihtoehtoja ei tuntunut enää avautuvan.

Olin vetäytynyt some-kiistasta, koska minusta tuntui, että kiistakumppanini ja minun ihmiskuvia oli mahdoton sovittaa yhteen. Lähden siitä, että kaikki ihmiset ovat pohjimmiltaan hyviä ja kaikissa ihmisissä voi kasvattaa kykyä hyvään. Vastapuoleni oli todennut muun muassa, että kaikkia ei voi auttaa.

”Kun ihminen kadottaa yhteyden hyvyyteen, hänellä ei ole käsitystä muusta. Paha on ainoa, minkä hän tietää. Niin, voiko kaikkea paha poistaa?” Tämä on toinen ote Tommy Hellstenin tekstistä Aamulehdessä. Hän vastaa omaan kysymykseensä toteamalla, että pahan voi poistaa, jos ihminen oppii olemaan samastumatta pahaan. Tästä lähtökohdasta kaikkia voi auttaa, mutta se vaatii ymmärtävää lähestymistä ja pahan kohtaamista hyvydellä.

Turvapaikanhakijatilanteeseen ja terrori-iskuihin ei ole olemassa helppoja ratkaisuja. Yhteistä keskustelua kuitenkin helpottaisi ehkä paljonkin, jos voisimme yhdessä uskoa hyvän mahdollisuuden meissä jokaisessa.

Meri Larivaara
lääketieteen tohtori,
filosofian maisteri
(kulttuuriantropologia)

TERVEYSLOBBAUS VETI SALIN TÄYTEEN

LSV:n ja Transparency Suomi ry:n yhteistilaisuus ja –julkaisu lobbamiesta, vallasta ja kansanterveydestä täytti Eurooppa-salin Helsingissä. Pakollinen ja sanktioitu lobbarirekisteri tekisi toiminnasta avoimempaa ja suojaisi demokraattista päätöksentekoa, julkaisussa todetaan.

Tilaisuudessa puhuivat erikoistutkija Meri Koivusalo, professori, kansanedustaja Pekka Puska, professori Heikki Hiilamo ja Transparency Internationalin EU-toimiston asiantuntija Daniel Freund. Meri Koivusalo pitää lobbaamista ongelmallisena, sillä raha, valta ja erityisintressit toimivat siinä ammattimaisesti. Artikkelissaan Koivusalo mainitsee mm. erilaiset potilas- ja kuluttajajärjestöt, joiden takana saattaa olla eri tyyppisiä kaupallisia intressejä. Ongelmallisia ilmiöitä lobbauksessa ovat mm. pyöröovi-ilmiö, iltalypsyt eli viime käden muutokset jo

päätettyyn; lupaukset taloudellisista hyödyistä ja innovaatioista, forumien vaihdot, eturistiriitojen normalisointi ja poliittisten ratkaisujen tarkastelu taloudellisina välttämättömyyksinä.

Puhujat esittivät esimerkkejä lobbaamisen ongelmallisuudesta. Pekka Puska sai WHO:ssa työskennellessään tuta kansainvälisen sokeriteollisuuden (mm. virvoitusjuomateollisuuden) lobbaamisen, ja tänä päivänä hän saa erityisesti sosiaalisessa mediassa jatkuvasti silmilleen alkoholin saatavuuteen liittyvien kantojen vuoksi. Myös Heikki Hiilamo on joutunut blokkamaan Twitterissä mm. Panimoliiton. Hiilamo puhui tilaisuudessa alkoholiverouudistuksesta, korostaen että alkuperäinen tavoite rajoittaa alkoholin saatavuutta lobattiin päälaelleen.

Daniel Freund puolestaan esitti tapauksen, jossa tankki onnistuttiin lobbaamaan pikkuautoa vihreämmäksi kulkuneuvoksi sekä esitteli lobbausta EU-tasolla. Euroopan Unionissa lobbaus on valtavaa ja järjestäytyntä toimintaa, mutta useista maista puuttuu lobbaamisen tehokas sääntely. Transparency Internationalin tutkimukset myös esittävät lobbauksen epätasa-arvoisuuden: tilastot osoittavat, että esimerkiksi finanssisektorin mahdollisuudet päästä päätöksentekijöiden puheille ovat huomattavasti paremmat kuin muiden yhteiskunnan sektoreiden edustajien. Tämä vahvistaa tietoa siitä, että lobbauksessa puhuu raha. Transparency International peräänkuuluttaaakin pakollista lobbarirekisteriä: rekisteröimättömien lobbareiden ei tulisi päästä tapaamaan poliitikkoja lainkaan. Merkillepantavaa on, että lobbarit itse tukevat ajatusta pakollisesta rekisteristä. Daniel Freundin mukaan sitä vastustavat pikemminkin jäsenmaat sekä Euroopan Parlamentti – toisin sanoen lobbaamisen kohteet vastustavat lobbauksen avaamista kiivaammin kuin lobbarit.

OVATKO KAIKKI LOBBAREITA?

Transparency Internationalin määritelmässä lobbaamisella tarkoitetaan suoraa tai epäsuoraa kommunikaatiota julkishallinnon edustajien, poliittisten päätöksentekijöiden ja muiden mahdollisten julkista valtaa käyttävien toimijoiden kanssa tarkoituksena vaikuttaa päätöksentekoon. Lobbaaminen on tärkeä osa poliittista toimintaa, ja eettisesti toimiessaan lobbaaminen hyödyntää koko yhteiskuntaa. Tällä hetkellä tilanne ei kuitenkaan ole tasa-arvoinen.

LSV:n julkaisuun kirjoittanut vaikuttajaviestijä Kimmo Collander muistuttaa, että politiikka ei ole lobbareiden temmellyskenttä ja erilaiset intressiryhmät tuottavat valtavasti tietoa päätöksentekijöiden käyttöön. Tuon tiedon tuotannon maksaja vain pitäisi olla tiedossa. Julkaisussa Collander myös muistuttaa järjestelmän rakenteellisista ongelmista kuten vaalirahoituksesta ja pyöröovi-ilmiöstä. Lobbauksessa ei ole kyse pelkästään tarjonnasta, myös kysyntää sille on.

Tilaisuudessa keskusteltiin myös yleisestä ja yksityisestä intressistä. Heikki Hiilamo totesi keskustelussa usein unohtuvan sen, että yksityisen yrityksen edustajan ja tutkijan intressit ovat erilaiset. Näin kaikki tuotettu tieto ei ole kansanvallan näkökulmasta tasa-arvoista.

Kommenttipuheenvuoron tilaisuudessa piti Hyvinvointialan liiton toimitusjohtaja Ulla-Maija Rajakangas. Hän on toiminut sekä poliittisena valtiosihteerinä että nyttemmin lobbarina. Hän avasi lobbaamisen taustoja ja muistutti, että lobbauksessakin totuudessa pysyminen on ensiarvoisen tärkeää. "Valehteleva lobbari on entinen lobbari", totesi Rajakangas.

LSV:n ja Transparency Suomen julkaisu "Lobbaus, valta ja kansanterveys – eurooppalainen näkemys" löytyy osoitteesta https://lsv.fi/parasol/wpcontent/uploads/2017/10/LSV_lobbaus_web.pdf

Paperiversion voit tilata veloittuksetta sähköpostitse osoitteesta lsv@lsv.fi

Teksti ja kuvat: Salla Nazarenko

HEALTH ACTION INTERNATIONALIN KONFERENSSISSA POHDITTIIN INTRESSI- RISTIRIITOJA ETELÄSSÄ JA POHJOISESSA

Syyskuussa Berliinissä pidetyssä Health Action Internationalin sekä MEZIS:n (“Mein Essen zahl’ ich selbst”) järjestämässä konferenssissa keskusteltiin terveydenhuollon riippumattomuudesta. Haasteet ovat samankaltaisia kaikkialla: lääketeollisuuden vaikuttaminen, epätasa-arvoinen hoitoon pääsy ja lääkkeiden saatavuus ovat globaaleja ongelmia ja kaipaavat globaaleja ratkaisuja.

Konferenssissa kuultiin puheenvuoroja eri puolilta maailmaa Brasiliasta Intiaan ja Keniaan. Kehitysmaissa ongelmat liittyvät usein korruptioon sekä muun muassa lääkealan sääntelemättömyyteen. Esimerkiksi Sambiassa ja muissa Afrikan maissa on liikaa apteekkeja ja epävirallisia lääkkeiden myyntipisteitä, jotka kulkevat “health shops”-nimellä.

Suuri ongelma on köyhien ihmisten hoitoon ja lääkityksen piiriin pääseminen. Yksinomaan käärmeenpuremiin kuolee 125 000 ihmistä vuodessa ja ne vammauttavat toiset 400 000 vain siksi, ettei köyhillä ole varaa vastamyrkkyyne. Health Action Internationalin eräs projekti on nimeltään Snakebite initiative. Sen pyrkimys on auttaa köyhiä saamaan vastamyrkkyä. Muun muassa Costa Ricassa on jo lanseerattu täysin julkisrahoitteinen innovaatio-ohjelma, joka tuottaa vastamyrkkyä.

LÄÄKETEOLLISUUDESTA TULISI PUHUA LÄÄKE- TIETEEN OPISKELIJOILLE

Konferenssissa esittäytyi ranskalaisten lääketieteen opiskelijoiden ryhmä, joka työskentelee systemaattisesti riippumattoman lääketieteen puolesta heti ensimmäisistä opiskeluvuosista alkaen. Myös LSV on pyrkinyt jakamaan ”Terve suhde lääketieteeseen” –esitettään lääketieteen opiskelijoille, mutta vastaava liike olisi suotava myös Suomessa.

Eräs keskustelunaihe oli lääketutkimukseen ja kehitystyöhön liittyvien yksinoikeuksien tasa-arvoisuus. Lääkekehitys perustuu osin julkisesti rahoitettuun tutkimustietoon. Yksi keino on huomioida lääkkeiden saatavuus osana tutkimusrahoitusta ja edelleen teollis- ja tekijänoikeuksiin ja lisensseihin kohdentuvia sopimuksia. HAI:n ”Med4all” – projekti pyrkii siihen, että uusien lääkkeiden tutkimusrahoitukseen liittyvä lisensointimahdollisuus takaisi sen, että ne ovat myös maailman köyhien saatavilla. Tällä hetkellä projektissa on kolme saksalaisyliopistoa, jotka ovat sisällyttäneet omaan tutkimukseen sekä teollis- ja tekijänoikeuksien strategiaan ”equitable licensing” –periaatteen. Englanniksi tästä saa lisätietoa esimerkiksi: <http://apps.who.int/medicinedocs/en/d/Js18646en/>

LÄÄKÄREIDEN RIIPPUMATTOMUUS VIELÄKIN KYSYMYSMERKKI

Konferenssiin osallistui myös useita lääkärien ja lääketieteen riippumattomuudesta puhuvia lääkäreitä eri puolilta maailmaa. "Healthy skepticism Australia" -järjestön Peter Mansfield piti puheen intressiritiriidoista. Hän kertoi puheessaan Australiassa julkaistusta raportista, jossa kerrottiin niistä rahasummista, joita lääkeyritykset ovat käyttäneet ilmaisten aterioiden tarjoamiseen lääkäreille. Raportti herätti närrää joissakin lääkäreissä, sillä intressiritiriitaa ei koeta syntyvän siitä, jos lääkäri kuuntelee seminaarissa tutkimustietoa sisältävän esitelmän uudesta lääkkeestä ja tästä syntyvän tiedon pohjalta alkaa määrätä lääkettä – tarjottiin hänelle siinä yhteydessä ateria tai ei. Mansfieldin mukaan lääkeyritykset usein valitsevat luennoitsijaksi "lääkemyönteisen" asiantuntijan, jolloin intressiritiriita on syntymässä; lisäksi useimmat yleislääkärit eivät pysty arvioimaan tarjottavan tieteellisen datan luotettavuutta tai saa riittävän laajaa tietoa tutkimuksesta. Mansfield korosti, että intressiritiriita syntyy usein huomaamatta ja tarkoittamatta, ja siksi lääkärien tulee vältellä ilmaisia aterioita tai muita tarjottavia etuja. Healthy Sceptisismin kaltaiset järjestöt peräänkuuluttavat julkisesti rahoitettua tutkimusta sekä laajemmin koulutusta ja politiikkaa.

Keskustelua käytiin myös intressiritiriitojen merkityksestä hyviä käytäntöjä ja virallista ohjeistusta määritettäessä, sillä merkitys on yksittäisiä lääkäreitä laajempi. Kanadalainen lääkäri ja professori Joel Lexchin on kirjoittanut alan haasteista myös uuden kirjan "Doctors in denial", joka tarkastelee tilannetta Kanadassa.

LSV:tä Berliinin kokouksessa edustivat Merja Metsä-Heikkilä ja Salla Nazarenko. Meri Koivusalo oli paikalla HAI-verkoston jäsenenä. Lisätietoa HAI:sta meri.koivusalo@thl.fi

Salla Nazarenko

TERVEHDYS TANSANIASTA

Tansania on hyväksynyt valtaosan naisten oikeuksia koskevista kansainvälisistä ja alueellisista asetuksista, mutta monia niistä rikotaan edelleen käytännössä. Epätasa-arvoa esiintyy esimerkiksi tyttöjen koulutuksessa, työllistymisessä ja terveydenhuollon pariin pääsyssä. Perhe- ja seksuaalinen väkivalta on edelleen arkipäivää monen tansanialaisen tytön ja naisen arjessa. Lisäksi keskimäärin 15% tansanialaisnaisista ympärileikataan. Ympärileikkauksia tehdään erityisesti Maasai-yhteisöissä.

Kuva: Tanita Lehtonen

LSV:n toteuttaman ja Suomen ulkoministeriön rahoittama Bimwili-projekti toimii Kilimanjaron maakunnassa Moshin kaupungissa, jossa naisten ympärileikkausten esiintyvyys on yksi maan suurimpia. Projekti toimii yhteistyössä paikallisen Kilimanjaro Women Information Exchange and Consultancy Organization (KWIECO) -järjestön kanssa. KWIECO -järjestö antaa oikeudellista apua perhe- ja parisuhdeväkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneille tytöille ja naisille.

Kaksiviikkoinen taidetyöpaja toteutettiin paikallisessa HIV- ja AIDS-keskuksessa, jonne työpajan naiset tuotiin kotikylistään päivittäin yhteiskuljetuksella. Kohderyhmänä olivat parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset. Valtaosa oli tullut raskaaksi murrosiässä ja joutunut keskeyttämään koulunkäynnin raskauden edetessä tai viimeistään vauvan syntyessä. Yleensä vauvan isä oli kieltänyt isyyden ja lopettanut rahallisen tukemisen, jonka seurauksena peruskoulun keskeyttänyt nuori äiti ei pystynyt taloudellisesti järjestämään omankaan lapsen koulunkäyntiä. Monet nuoret äidit eivät saaneet tukea vanhemmiltaan, koska nuoren äidin isä ei voinut ottaa oma lasta takaisin kotiin hänestä maksetun naimarahan takia.

Kuva: Tatjana Bergelt

Kahden viikon työpajaan osallistui 19 naista, jotka jaettiin taiteilija-kirjaa valmistavaan ja terveysopetusta saavaan ryhmään. Ryhmiä vaihdettiin päivittäin, niin, että jokainen osallistuja sai sekä seksuaaliterveyden opetusta että oman teoksensa valmiiksi. Taiteilijakirjan valmistamiseen liittyi oman tarinan kehittäminen, ymmärtäminen, muodostaminen, rakentaminen ja visualisoiminen. Kirjan olemus, kuten paperivalinta, koko, formaatti, sitominen ja kuvauksen tekniikka valittiin ja päätettiin jokaisen naisen henkilökohtaisen tarinan mukaan. Työpajan loppuksi pidettiin KWEICO:n ylläpitämässä naisten suojakodissa näyttely, jossa järjestön henkilökunta tuli tutustumaan naisten valmistamiin taiteilijakirjoihin ja naiset saivat esittää omat teoksensa vieraille.

Kuva: Tatjana Bergelt

Päällimmäisenä huhtikuun projektista jäi mieleen naisten positiivinen asenne sekä taiteen tekemistä, että seksuaalikasvatusta kohtaan. Päivä päivältä naiset uskaltautuivat esittämään yhä henkilökohtaisempia naisten seksuaalisuuteen, raskauteen ja yleiseen naisten terveyteen tai hygieniaan liittyviä kysymyksiä. Rohkeus ja heittäytyminen näkyivät myös taidetyöpajassa, jossa tarinat saivat lisää väriä ja eloa työpa-jan edetessä. Monelle naisille käsityö ja oman esineen valmistaminen sekä siitä huolehtiminen oli uusi kokemus. Sen lisäksi että heille annettiin tietoa, he loivat oman taiteilijakirjan muiden nähtäväksi, josta he olivat ylpeitä ja saivat tästä voimaa itselleen.

Palaute työpajasta oli erittäin positiivista ja toiveena oli, että jatkossa tulisimme puhumaan lisää naisten asemasta ja terveydestä sekä erityisesti seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Naiset kokivat myös, että vastaavia asioita tulisi opettaa myös paikallisille nuorille miehille.

Tanita Lehtonen

Kuva: Tanita Lehtonen

KEHY-SEMINAARISSA KÄSITELTIIN MENEILLÄÄN OLEVIA HANKKEITA JA POHDITTIIN TULEVAA

Syyskuun alussa järjestettiin LSV:n toimistolla kaksipäiväinen kehyseseminaari, johon osallistui toimiston väen lisäksi yhteensä parikymmentä kehitysyhteistyöaktiivia. Paikalla olivat myös kuukautiskuppeja valmistavan Lunette-yrityksen edustaja Inka Lilja sekä Tampereen yliopiston Global health and development –professori Anneli Milén.

Ensimmäisenä seminaaripäivänä luotiin lyhyt katsaus LSV:n kehitysyhteistyötoiminnan historiaan sekä pohdittiin kehijaoston strategiaa tuleville vuosille. Myös tekeillä olevasta hanketyön käsikirjasta keskusteltiin, ja viimeisiä kirjoitustehtäviä jaettiin. Lisäksi Inka Lilja kertoi kuukautiskuppeihin liittyvistä yhteistyömahdollisuuksista Afrikassa.

Toisena seminaaripäivänä käsiteltiin professori Anneli Milénin johdolla meneillään olevia kehitysyhteistyöhankkeita kiinnittäen huomiota mm. hankkeiden vahvuuksiin, heikkouksiin ja interventoiden kestävyteen yhteistyömaissa. Lisäksi professori Milén luennoi uusien hankeideoiden luomisesta sekä hankesuunnittelusta. Laadukkaiden kehitysyhteistyöhankkeiden toteuttamisen tulee pohjautua perusteelliseen pohjatyöhön niin yhteistyömaassa kuin Suomessakin, LSV:n vahvuuksia ja erilaisia yhteistyömahdollisuuksia hyödyntäen.

Elina Seppälä

KANSALLISEN TUBERKULOOSIN VASTAI- SEN TYÖN KEHITTÄMINEN SOMALIASSA

LSV on tehnyt tuberkuloosityötä Somaliassa jo vuodesta 2006, jolloin toiminta alkoi Suomen ulkoministeriön tukemalla pilottihankkeella Mogadishussa. Tuberkuloosin vastainen työ on alusta saakka keskittynyt kansallisen terveysinfrastruktuurin kehittämiseen – tuberkuloosin diagnosoinnin ja hoitamisen lisäksi kehitämme kansallista tuberkuloosin viitelaboratoriota ja maan laboratoriojärjestelmää.

LSV:n Hargeisan kansallisen tuberkuloosilaboratorion henkilökuntaa. Mukana kuvassa myös laboratorioasiantuntija ja LSV:n vapaaehtoinen Tarja Lounasvaara, joka käy kouluttamassa henkilökuntaamme kaksi kertaa vuodessa. Kuva: Mariko Sato

Alun perin Mogadishuun perustettu kansallinen laboratorio siirrettiin vuonna 2009 Somalimaan pääkaupunkiin Hargeisaa turvallisuusy-
sttä. Laboratorion tehtävänä on tukea maan tuberkuloosilaboratorioita,
joita löytyy kaikista suurista kaupungeista ja monista kylistä. Kansalli-
nen laboratorio antaa koulutusta ja tekee laadunvarmistusta tuberku-
loosilaboratorioille.

Berberan tuberkuloosilaboratorio Somalimaassa. LSV:n henkilökunta käy säännöllisesti teke-
mässä laadunvarmistusta ja antamassa koulutusta maan tuberkuloosilaboratorioille.
Kuva: Mariko Sato

Kansallisen viitelaboratorion kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, jonka edellytyksenä on osaava ja motivoitunut henkilökunta. Kehittämistyössä olemme saaneet tukea WHO:lta, jonka mahdollistama koulutus on keskeistä laboratorion teknisen henkilökunnan asiantuntemuksen kasvussa. Päivittäinen työ laboratoriossa on usein asiantuntemukseen perustuvaa ongelmien ratkomista. Somalimaassa haasteita tuovat mm. herkkien laitteiden rikkoontuminen esimerkiksi veden laadun tai sähkövirran epätasaisuuden vuoksi. Omat haasteensa tuovat myös ajoittaiset laboratoriotarvikkeiden toimituskatkokset.

Kansallinen laboratoriomme palvelee koko Somalimaata. Tuemme myös Mogadishuun tänä vuonna perustettua Etelä-Somalian kansallista viitelaboratoriota kouluttamalla sen henkilökuntaa Hargeisassa ja tekemällä laadunvarmistusta laboratoriolle. Puntmaahan on vastikään perustettu oma kansallinen laboratorio, jota tulemme niin ikään tuemaan, kunhan sen toiminta lähtee käyntiin.

Lisäksi LSV pyörittää Mogadishun suurinta tuberkuloosiklinikkaa. Hargeisan klinikammekin on potilasmäärältään kaupungin toiseksi suurin, suurempi on vain Hargeisan tuberkuloosisairaala. Teemme aktiivista työtä myös tuberkuloosihoidon kehittämiseksi maassa. Keskitymme erityisesti muutoin diagnosoimatta jäävien tuberkuloositapausten löytämiseen tekemällä yhteistyötä mm. äiti-lapsi-terveysasemien, yksityisten terveystoimijoiden sekä perinteisten ja uskonnollisten johtajien kanssa.

Työtämme laboratoriojärjestelmän ja tuberkuloosihoidon kehittämisessä tukevat Suomen ulkoministeriö ja Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria.

Pitkäkestoinen työmme on tuottanut hienoja tuloksia. Tänä syksynä saimme ensimmäisen tähden WHO-arvioinnissa, joka on tunnustus työn laadusta. Laboratorion työntekijämme ovat tunnustuksesta iloisia ja ylpeitä: ”Tämä antaa meille lisää motivaatiota jatkaa työtämme koko maan hyväksi”.

Mariko Sato

ICAN SAI NOBELIN – MIKÄ IHME ON ICAN?

ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) on laaja kansainvälinen järjestöjen ja aktiivien verkosto, joka toimii yli sadassa maassa. Kuten nimikin sanoo, tavoitteena on ydinaseiden lopullinen hävittäminen. Paikallisten rauhanjärjestöjen (kuten LSV) lisäksi ICAN on tekevä tiivistä yhteistyötä mm. kansainvälisen Punaisen Ristin, Maailman Lääkäriliiton, Kirkkojen Maailmanneuvoston sekä Rotary Internationalin kanssa.

ICAN on virallisesti perustettu vuonna 2007 Itävallassa, jota ennen pidettiin Australiassa laaja suunnittelukokous. Idea ICAN:ista syntyi kuitenkin IPPNW:n piirissä. Kun kylmän sodan jälkeinen lämpökausi päättyi ja ydinaseet muuttuivat jälleen ajankohtaisiksi, syntyi selvä tilaus uudelle laajalle ydinaseiden vastaiselle liikkeelle.

Kymmenessä vuodessa ICAN:ista kehittyi merkittävä toimija. Olenaisista oli, että ICAN kykeni kääntämään ydinasekeskustelun megatonneista, becquereleista ja ohjusten kantomatoista ydinaseiden humanitaarisiin vaikutuksiin. ICAN:in aloitteesta järjestettiin vuosina 2013 – 2015 kolme valtioiden välistä kongressia, joissa käsiteltiin juuri näitä humanitaarisia vaikutuksia. Tutkijat olivat selvittäneet, että

mahdollisen rajoitetunkin ydinsodan ilmastovaikutukset olisivat täysin katastrofaaliset koko maapallon väestölle: jopa kahta miljardia ihmistä uhkaisi nälkäkuolema.

Samanaikaisesti ydinsulkusopimus, jossa ydinasevaltiot ovat virallisesti sitoutuneet aseidenriisuntaan, on täysin umpikujassa. Uusia ydinasemahteja on tullut lisää eikä alkuperäisillä ydinaseilla näytä olevan pienintäkään aikomusta luopua aseistuksistaan. Monet ovat pikemminkin aktiivisesti modernisoimassa ydinohjelmiaan.

Tässä tilanteessa ydinaseettomat valtiot päättivät ottaa täysin uuden näkökulman ydinaseriisuntaan. Mitä jos ydinaseet julistettaisiin laittomiksi samalla tavalla kuin kemialliset ja biologiset aseet? ICAN oli voimakkaasti mukana ja tukemassa tätä aloitetta. Vuosi sitten YK:ssa äänestettiin neuvotteluiden aloittamisesta ydinasekieltosopimuksesta, ja tämä sopimus syntyi todella nopeassa tahdissa. Viime kesänä 122 YK:n jäsenvaltiota hyväksyi ydinaseet kieltävän sopimuksen. Suomi ei valitettavasti ole tässä joukossa mukana.

Näistä ansioista ICAN sai tämän vuoden Nobelin rauhanpalkinnon. Perusteluissa todettiin nimenomaan, että järjestö on merkittäväällä tavalla tuonut esiin ydinaseiden humanitaarisia vaikutuksia, ja olennaisesti vaikuttanut ydinasekieltosopimuksen syntymiseen.

Työ ydinaseiden hävittämiseksi on toki vasta alussa, mutta Nobel-palkinto on tuonut ydinaseriisunnan välttämättömyyden paremmin sekä tavallisten ihmisten että päättäjien tietoisuuteen. Palkinto antaa järjestölle myös lisää arvovaltaa ja toki taloudellisia resurssjakin toimia ydinasekieltosopimuksen ja ydinaseriisunnan puolesta. LSV on ylpeänä mukana tässä työssä.

SYYRIAN TERVEYDENHUOLLON TARPEET OVAT LOPUTTOMAT

“Helppo sanoa, mitä me tarvitsemme. Tarvitsemme kaikkea!” näin Syyrian terveydenhuollon tarpeet summasi Syyrian sodan uhreja auttavan avustusjärjestöverkoston UOSSM:n edustaja Zedoun Al-Zoubi. Al-Zoubi sekä Idlibin alueen terveydenhuollon johtaja Mohammed Munzer Al-Khalil vierailivat Suomessa lokakuun lopussa. Lääkäriliitossa järjestetyssä tilaisuudessa Al-Zoubi, Al-Khalil sekä UOSSM:n edustaja Kerstin Kleinhaus kertoivat Syyrian terveydenhuollon tilasta ja tarpeista.

Syyrian seitsemän vuotta jatkunut sota on johtanut maan jakautumiseen löyhiin itsehallinnollisiin kylä- ja kaupunkiyhteisöihin. Tilannetta on kutsuttu jopa “Somaliaa muistuttavaksi.” Lopputulos on olematon keskushallinto, jonka vuoksi esimerkiksi palvelujen ja tietojen vaihtaminen sekä alueiden välinen koordinointi puuttuu. Samalla turvallisuustakeina toimivat aseistetut ryhmät.

Ongelma on täten myös avustustyön koordinoimattomuus; avustus menee yksittäisille järjestöille ja paikallisyhteisöille ilman yhteistä näkemystä tarpeista. Tämä on osaltaan johtanut alueiden totaaliseen riippuvuuteen ulkoisesta avusta.

SYYRIASTA TULEE NAISYHTEISKUNTA

Terveydenhuollon ongelmat sodan repimässä maassa ovat loputtomat. Hyökkäykset sairaaloita ja avustusjärjestöjä vastaan jatkuvat ja terveysinfrastruktuuri on tuhoutunut. Sota on surmannut satoja lääkäreitä ja terveydenhuollon ammattilaisia, ja heitä on paennut maasta. Joissakin kaupungeissa jäljellä on vain muutamia lääkäreitä. Ennen sotaa Syyriassa oli 800:aa asukasta kohden yksi lääkäri: nyt luku on 7000.

Keskustelussa LSV:n aktiivien kanssa Zedoun Al-Zoubi korosti sitä, että Syyriasta on tulossa naisten valtakunta: miehet ovat menehtyneet tai joutuneet pakenemaan maasta. Naisten saaminen työelämään tulee olemaan avaintekijä Syyrian tulevaisuudessa. Naispuolisten terveys-työntekijöiden kouluttaminen voisi osaltaan ratkaista terveydenhuollon tarpeita.

Teksti: Salla Nazarenko

Kuvat: Kati Juva

YDINASEET JA SUOMI KANSALAISINFOSSA 12.12. KLO 14-16

Toimiiko kauhun tasapaino loputtomiin? Voiko ydinsota syttyä vahingossa? Mitä tapahtuu jos Aasiassa käydään rajoitettu ydinsota?

Miten Suomi aikoo edistää ydinaseriisuntaa ja miksi Suomi ei ole mukana ydinasekieltosopimuksessa?

Näistä keskustellaan Eduskunnan kansalaisinfoissa (Pikkuparlamentti Arkadiankatu 3) tiistaina 12.12 klo 14-16. Mukaan on pyydetty kansanedustajia kaikista eduskuntaryhmistä.

Tilaisuuden järjestää ICAN Finland verkosto, kahvitarjoilu

NUCLEARCAFÉ RAVINTOLA DUBLINERIN KABINETISSA 13.12 KLO 18.00

Miten kansalaisliike voi edetä ydinasekieltosopimuksen jälkeen? Miten saadaan ydinasevaltiot mukaan? Miksi olisi tärkeää että Suomikin olisi mukana?

Australialainen kollega Tilman Ruff (ICANin perustajia ja IPPNW:n copresidentti) tulee Suomeen Oslon Nobel-juhlallisuuksien jälkeen kertoamaan ICAN:in kansainvälisestä kampanjasta ja tulevaisuuden suunnitelmista. Liity seuraan.

LSV SYYSKOKOUS

Tervetuloa Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n syyskokoukseen la 9.12. klo 17-18 Rauhanasemalla, Veturitori 3, Helsinki.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat sekä hyväksytään LSV:n strategia vuosille 2018-2020. Kaikki LSV:n jäsenet ovat tervetulleita syyskokoukseen.

Ilmoittautumisia pyydetään lsv@lsv.fi / puh. 045 350 8516

Kokouksen jälkeen, klo 18 alkaen pidetään Rauhanasemalla LSV:n 35-vuotisjuhlat.

Juhlapuhe - Vappu Taipale

Musiikkia - Mikko Perkoila

- Nostamme maljan LSV:lle (sisältyy illalliskorttiin)
- Nautimme irakilaisen Pop-up –ravintolan runsaista antimista
- Omat ruokajuomat

Ilmoittautumiset juhliin 1.12. mennessä sähköpostilla lsv@lsv.fi ja maksamalla illalliskortti 50 euroa / opiskelijoille 20 euroa LSV:n tilille FI47 8000 1901 1818 76, viitenumero 10016 — illalliskortin tuotolla tuet toimintaamme.

Tervetuloa!

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
LÄKARES SOCIALA ANSVAR